

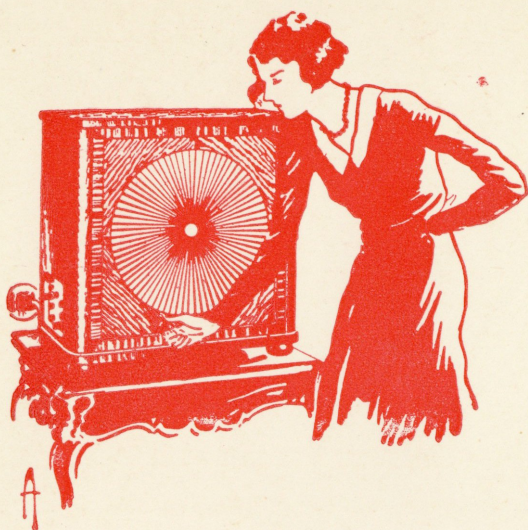
17.-21. OKT.
1 9 3 1

TELE
FUN
KEN

IV. EESTI RÄADIC NÄITUS

TALLINNAS
BÖRSI SAALIDES

Suurim raadioäri Eestis

rikkalikuma laoga raadioaparaatidest ja nende üksikosadest

Oma laboratoorium,

akkumulaatorite laadimise jaam,
parandustöököda

Oma valmistatud raadioaparaadid

on vastavalt meie tingimustele
konstrueeritud.

Suurimate väljamaa raadio
tööstuste esindaja EESTIS

EESTI RAADIONÄITUSEL VÄLJAPANEKUD VÄIKSES BÖRSI SAALIS

FORMOLEN & Ko.

TALLINNAS, Harju 37

Osakond: Narvas, Joala 18.

Viljandis, VÄLK, Tartu 3.

Tutvunege IV Raadionäitusel Euroopa viimaste üllatustega.

Meie kätte on usaldatud Euroopa ületamatute tehaste esindamine.

Tutvunege meie väljapanekute juures

Loewe tehaste saadustega:

(vastuvõtjatega, valjuhääldajatega jne).

Ideal-Blaupunkt tehaste saadustega:

(valjuhääldajatega, valjuhääldajate süsteemidega, vastuvõtjatega jne.).

Schaub tehaste saadustega:

(vastuvõtjatega, dünaamiliste valjuhääldajatega).

Lorenz tehaste saadustega:

(vastuvõtjatega).

Telefunken tehaste saadustega:

(vastuvõtjatega, valjuhääldajatega jne.).

His Master's Voice tehaste saadustega:

(raadio grammofonid, raadio aparaadid).

Pfalzgraaf tehaste saadusi: (akkuud).

Zeiler tehaste saadusi: (anoodpatareid).

Pidage meeles:

**Ainult kõige suuremast valikust
leiata kõige kohasema eseme.**

A/S

TORMOLEN & CO

TALLINN, HARJU 37.

Kui

mõeldakse heale trükitööle
siis mõeldakse ka

A/S

ÜHISELU
trükikojale

Tallinn

Pikk uut. 42

Telef. 442-04

Rootsi raudnikkel
kütte- ja anood-

akkumulaatorite

eluga ja vastupidavus
on vähemalt 10–20 korda suu-
rem kui tinaakkumulaatoritel!
See on juba mitmekümne aasta
kestel kindlaks tehtud

Arge kulutage sellepärast
oma raha vastupidamata
elementide peale

Peaesindaja:

Tehniline kontor ja ladu

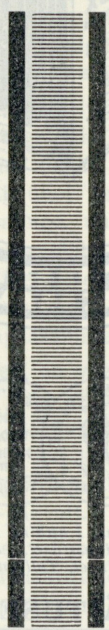
HUGO LOHMANN

Pikk 33, telef. 441-98

Kõudke hinnakirju

IV EESTI Raadionäitus

BÖRSISAALIDES 17.—21. OKTOOBRINI 1931

2
Tartu Riikliku Üikooli
Raamatukogu

126182
ARHIIVKOGU

SISUKORD:

IV Eesti Raadionäituse puhul	5
Näituse hoone plaan	9
Väljapanekute nimestik	11
Väljapanekute üksikasjalik nimestik	13
Raadio	21
Raadioinimese kuues meel	23

*I auhind 1927. a. Tallinnas, I auhind 1928. a. I Raadionäitusel.
I auhind 1929. a. II Raadionäitusel, I auhind 1930. a. T. E. P. S.
näitusel, Tallinnas.*

IV RAADIONÄITUSEL ESITATUD

Akkumulaatorid

ANOODPATAREID „VITALUX“

TASKULAMBIPATAREID „LUX“

MÄRJAD JA KUIVAD

KÜTTEPATAREID

MÄRJAD JA KUIVAD

ELEMENDID

Kella ja telefoni elemendid

IGAS SUURUSES

IV Eesti raadionäituse puhul.

Maailm ilma elektrita! — Milline ebasünnis väljendus praegusel sajandil, mil elekter etendab inimeste igapäise elus määratut osa, mil hiiglatehaseist alates ja minugipoolest kas või paberossisüütajaga lõpetades peaaegu kõik „masinad“ ammutavad oma tööjõudu, energiat, elektrist. Elekter, praegugi täielikult veel äraseletamatu nähe, on saanud tohutuks jõuallikaks, mida inimene igal võimalikul viisil püüab rakendada tööle, suurendades sellega oma töö produktiivsust ja võites kergemaid elutingimusi.

Ja äkitselt maailm — elektrita! Kui lugupeetud näitusekülastaja viitsiks vähegi järeldada selle üle, siis ta korra pealt saaks ettekujutuse, millisena näeks välja maailm, kui ei oleks elektrit. Kujutage ette, kui ühel teatud päeval jäävad seisma trammid meie vana hea pealinna uulitsail, kustuksid kõik tuled ausate linnakodanike kambreis, jääks seisma vabrikud ja tehased, lõpeks igasugused telefoniühendused — sest ei ole elektrit. See oleks vast alles krahh, mis meile annaks tegeliku õppetunni elektri tähtsusest, ta mõõdapääsematust vajadusest.

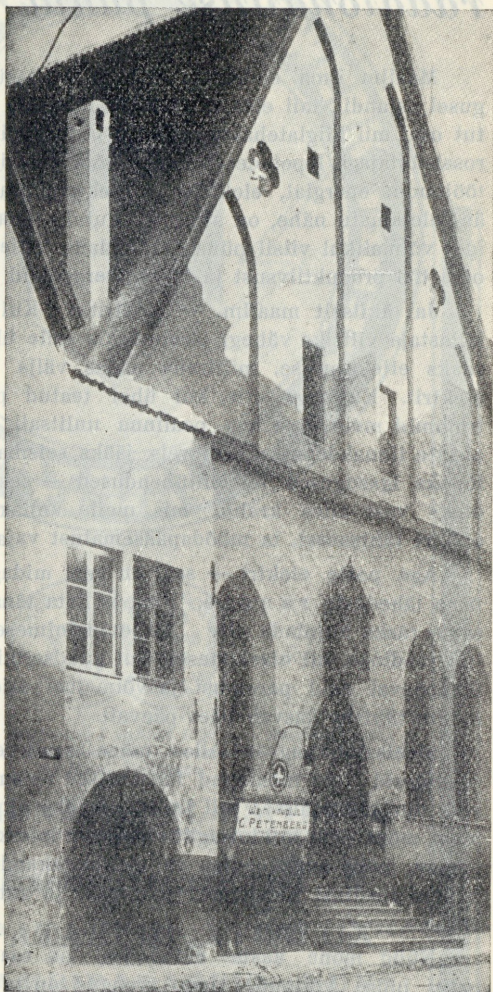
Aga peale elektri — seal on veel midagi, viimasele midagi üsna lähedast: r a a d i o, ilma milleta tänapäeva maailma oleks sama raske kujutada ette. Miljonid inimesed on tänapäeval seotud raadioga, nii otsekohekselt kui kaudseltki. Miljonid kasutavad tänapäeval neid paremusi ja võimalusi mida raadio pakub. Ja raadio tähtsus kasvab päev-päevalt.

Meelestub aeg — alles mõne aasta eest — kui raadioga sekeldasid vaid mõningad fanaatilised asjamehed, mil raadiol oli veel uudsuse maitse, mil ta ülesandeks oli vaid „lohotada“ inimest mõne otse kui kusagilt vinguvast leierkastist kostva muusikalapaga, mõne anekdoodiga või naljaettekandega. Peeti siis gramfoni raadiost kaugemalt paremaks ja anti talle hoopis suurem tähtsus.

Nüüd mõne aasta möödudes, on raadio oma eluõigusele palju juure võitnud. Oma arengus on ta sammunud ka gramfoniist mööda, tehes selle üheks oma abimeheks, täiendusaparaadiks. Raadio areng on ületanud igasugused ootused. Ringhääling pole tänapäeval mitte enam üksi armastatud muusikant ja vestleja, tal on kaugelt suurem tähtsus kui meeledikuulataval õpetajal. Ringhääling on saanud tänapäeval ühiskonna elu üheks tähtsamaks alustoeks. Ei liialdanud sugugi keegi saksa riigimees oma väljenduses: „Ringhääling on saanud iga inimese ja ka riigi vajaduseks.“ Kui palju asjatuid krahhe, kui palju

pankade kokkuvarisemisi, on välismaail raadio abil hoitud ära viimasel terroriseerivatel majanduskriisi kuudel Kriisisilmapilkude ületamiseks on tarvis teatavasti inimeste rahulikkust, järelkaalutud tegevust. Mis on aga veel parem rahustavate kõnede ülekande vahend kui raadio!

Agaraaudio areng kestab lakkamatult. Järjest leiutatakse uusi täiendusi olemasolevatele aparatuuridele, mis nende väärtust tõstavad. Et raadio viimaste uudistega tutvustada laiemaid rahvahulki, selleks korraldatakse aeg-ajalt raadionäitusi. Käesolev näitus, mille korraldajaks „Raadioleht“, on järjekorras juba neljas. Eelolnutega võrreldes on ta sisuline väärtus kaugelt suurem. Ajalooliste börsisaalide seinte vahel avaneb külastajail võimalus raadioaparate vaadelda ja neid teineteisega võrrelda, siit saab igameesendale väljavalida paraja aparadi, nii hinna kui isikliku maitse kohaselt. Sest avaneb ju meie silmade ees terve raadiosaaduste paraad.

Börsmaja milles asub IV Eesti Raadionäitus

Tere tulemast IV Eesti raadionäitusele!

Raadionäituse päevad ja ringhäälingu ülekanded

Laupäeval, 17. oktoobril kell 15 raadionäituse avamistalitus. Avamine kantakse ka ringhäälingu poolt üle. Näitus avatud kuni kella 22-ni.

Pühapäeval, 18. oktoobril. Näitus on avatud kella 10—22-ni. Kell 19.35 korraldab ringhääling näituselt ülekande. Esinevad ringhäälingu orkester muusika-direktor Arkadius Krulli juhatusel ja solistid.

Esmaspäeval, 19. oktoobril. Näitus on avatud kella 13—22-ni.

Teisipäeval, 20. oktoobril. Näitus on avatud kella 13—22-ni. Kell 20.20 teostub ringhäälingu ülekanne näituselt. Esinevad ringhäälingu orkester muus.-dir. Arkadius Krulli juhatusel ja solistid.

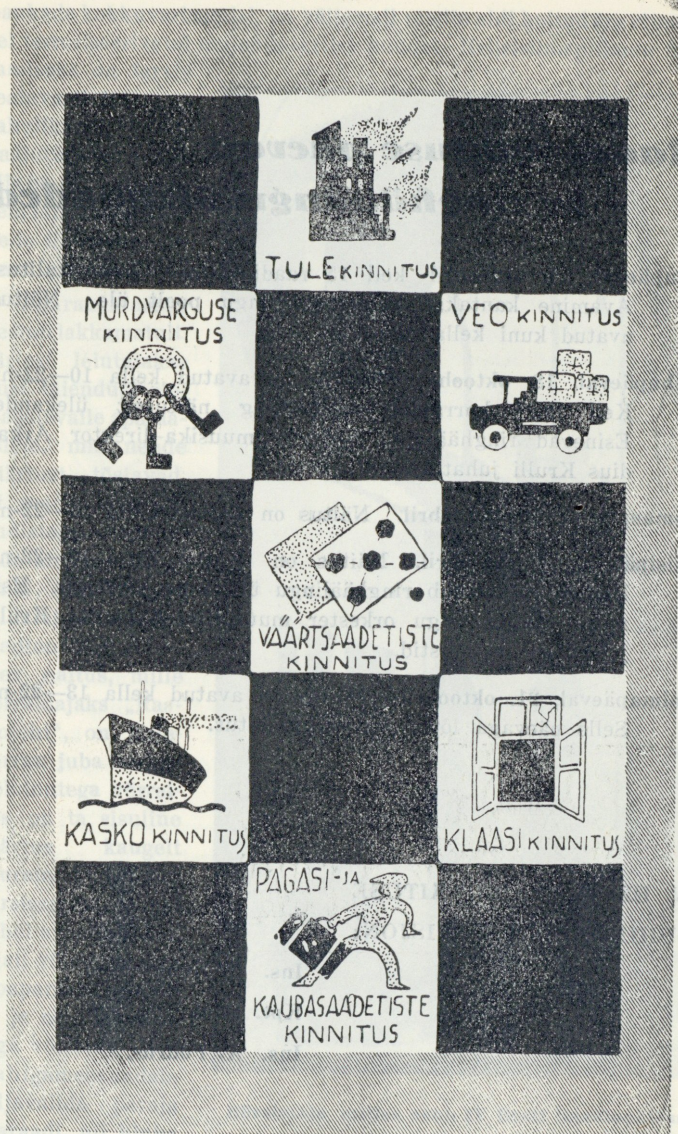
Kolmapäeval, 21. oktoobril. Näitus on avatud kella 13—22-ni. Selle päevaga lõpeb ka raadionäitus.

IV EESTI RAADIONÄITUSE AUHINDAMISE KOMISJON:

Ins. E. Heinrichsen.

Kpt. Enok.

Ins. A. Põdrus.

EESTI
KINNITUS SELTS „POLARIS“

Põhi- ja tagavarakapitalid ulatuvad Kr. 750.000.

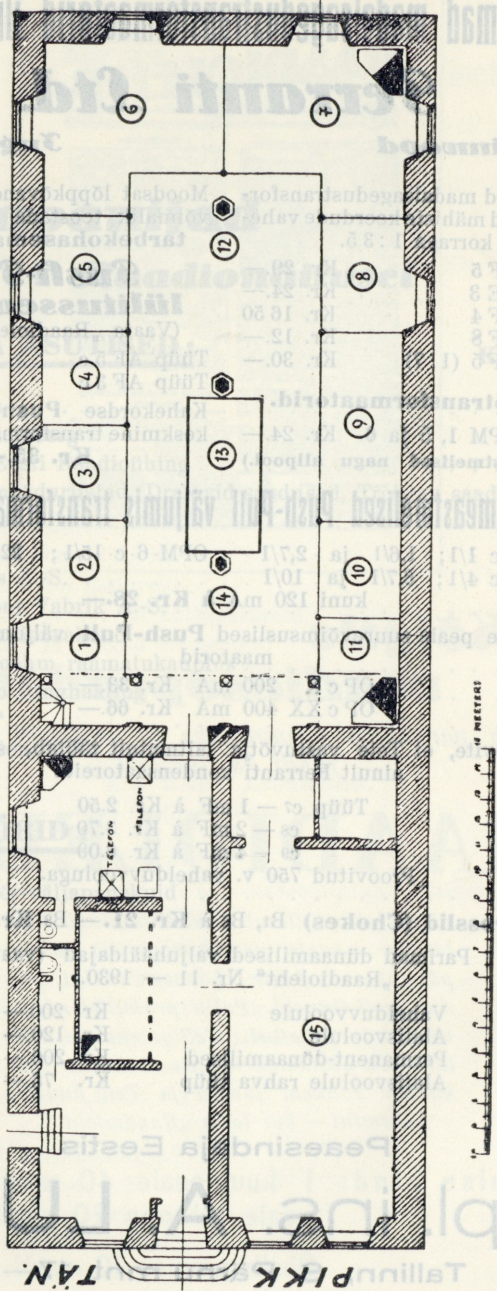
Kindel ja soliidne edasikinnitus.

JUHATUS Tallinnas, V. Viru tän. nr. 12. Telefon 426-66.

OSAKOND Tartus, Lihaturg nr. 7. Telefon 6-75.

Agendid kõigis linnades ja rahvarikkamates kohtades.

Börsisaali plaan

Parimad madalsagedustransformaatorid ilmaturul

Ferranti Ltd.

Hoffinwood

Inglismaa

Harilikud madalsagedustransformaatorid mähiste keerdude vahekorraga 1:3.5.

Tüüp AF 5	Kr. 29.—
Tüüp AE 3	Kr. 24.—
Tüüp AF 4	Kr. 16.50
Tüüp AF 8	Kr. 12.—
Tüüp AF 5 (1:7)	Kr. 30.—

Lõpptransformaatorid.

Tüüp OPM 1, 5 ja 6 Kr. 24.—
(Mitmeastmelised nagu allpool.)

Moodsat lõppkõvendus astet on võimalik teostada **kõige otsustarbekohasemalt ainult**

Push-Pull lülitusseadega

(Vaata „Raadioleht“ nr. 7.)

Tüüp AF 5 c	Kr. 34.—
Tüüp AF 3 c	Kr. 29.—

Kahekordse Push-Pull seade keskmine transformator AF 5 cc
Kr. 35.—

Mitmeastmelised Push-Pull väljumis transformaatorid:

OPM 1 c 1/1; 1,6/1 ja 2,7/1 — OPM 6 c 15/1; 22,5/1 ja 45/1
OPM 5 c 4/1; 6,7/1 ja 10/1
kuni 120 mA à **Kr. 28.—**

Tellimise peale suurevõimsuslised **Push-Pull** väljumis transformatorid

OP c X	200 mA	Kr. 33.—
OP c XX	400 mA	Kr. 66.—

Kui soovite, et Teie vastuvõtja laitmatult töötab, siis tarvitage ainult Ferranti kondensaatoreid.

Tüüp c7	— 1 mF	à Kr. 2.50
es	— 2 mF	à Kr. 3.70
c9	— 4 mF	à Kr. 6.00

Proovitud 750 v. vahelduvvooluga.

Drosslid (Chokes) B₁, B₂ à **Kr. 21.—** B₃ **Kr. 14.—**

Parimad dünaamilised valjuhäldajad (vaata „Raadioleht“ Nr. 11 — 1930.)

Vahelduvvoolule	Kr. 200.—
Alalisvoolule	Kr. 120.—
Permanent-dünaamilised	Kr. 200.—
Alalisvoolule rahva tüüp	Kr. 75.—

Peaesindaja Eestis

Dipl. ins. A. LUKK

Tallinn, S. Pärnu mnt. 17 — 1.

Väljapanijad

IV Raadionäitusel

ÄRID JA ASUTISED:

Koht Nr.

Postivalitsus	1
A.-S. Karl Lemberg	3
Üleriikline Eesti Raadioühing	4
Neuberger mööduriistad, Dralovid saadused, Trolitax saadused	5
Esto-Muusika	6
Telefunken	7
Eesti Philips A.-S.	9
Tartu Telefoni Vabrik A.-S.	10
H. Luik'i raadioosakond	11
Kluge & Stroehm raamatukauplus	12
O-ü. „Raadio Ringhääling“	13
„Raadioleht“	14
A.-S. Tormolen & Ko.	15

AMATÖÖRID:

Kogu amatöör-väljapanekuid	8
--------------------------------------	---

Kõigile raadiosõpradele

on paremaks nõuandjaks ja abiliseks apa-
raadi käsitamisel

„RAADIOLEHT“

„Raadioleht“ ilmub reedeti ja jõuab ühes
täielise nädala saatekavaga ka maale
pühapäevaks kätte. Lõbusad vested, pil-
did, karikatuurid. Palju praktilisi näpu-
näiteid ja juhatusi. Tellige enesele kohe
lähemast postkontorist „Raadioleht“. Teie
kuulete rohkem jaamu ja Teie kuulete
paremini — kui loete „Raadiolehte“.

Tellimise hind: 1 kuu peale 40 senti, 3 kuu
peale 1 kroon 20 senti.

Üksiknummer 10 senti.

Väljapanekud

IV Eesti Raadionäitusel

K o h t Nr. 1.

POSTIVALITSUS.

Tallinn, Kreutzwaldi 10.

Raadio kiirtöö üleande ja vastuvõtu seadeldus.

Jaamade tegevuse diagrammid.

Ülesvõtted jaamade siseseadetest.

ÄRID:

K o h t Nr. 2.

Akkumulaatorite ja elementide tehas

KONSTANTIN MÜHLVERK.

Tallinn, Jaama tän. 8.

Akkumulaatorid.

Anoodpatareid „Vita Lux“.

Taskulambi patareid.

Märjad ja kuivad küttepatareid.

Märjad ja kuivad elemendid.

Kella- ja telefoni elemendid igas suuruses.

K o h t Nr. 3.

A/S KARL LEMBERG.

Tallinn, Viru t. 3.

Võrkvastuvõtjad:

2-lambiline „Seibt 21 L“, sisseehitatud valjuhääldajaga.

2- „ „Seibt 21“

3-lambiline „Seibt 331“

do „Seibt 30“ varivõre

do „Seibt 31“ kõik varivõre

4-lambiline „Seibt 43“ varivõre

Seibt Luxus vastuvõtjad

4-lambiline „Seibt 42“

7- „ „Seibt 71“

Seibt valjuhääldajad

Dünaamilised „Exceleo Domo“

4-lambiline varivõre patarei ap.

„Triotron“ süsteemid

do lamedad.

K o h t Nr. 4.

ÜLERIIKLINE EESTI RAADIOÜHING.

Tallinn, Lai tän. 41.

Ajakirjad „Raadio“.

„Raadio käsiraamat“.

Aparaatide montaaž plaanid normaal suuruses.

Ajakirjas „Raadio“ ilmunud kirjelduste järgi ehitatud originaal raadioaparaadid.

K o h t Nr. 5.

Neuberger mõõduriistad.

Dralsvid saadused.

Trolitax saadused.

K o h t Nr. 6.

ESTO-MUUSIKA.

Tallinn, Viru t. 2.

Raadioaparaadid.

Patareivastuvõtjad:

3-lamb. Esto 3

4- „ Univ. nõitrodüün

4- „ nõitrodüün

4- „ Stand. nõitrodüün

Võrkvastuvõtjad:

His Master's Voice (inglise)

Mende

Saba

Dr. Huth

Horniphon (austria)

} saksa

Dünaamilised ja magnet. valjuhääldajad, valjuhääldajate süsteemid, Pick-up'id (elektri membraanid), akkud, anoodpatareid, kondensaatorid, skaalad, plokid, Valvo ja His Master's Voice raadiolambid jne.

K o h t Nr. 7.

TELEFUNKEN

Tallinn, Vene t. 11.

Telefunken 1931/32 vastuvõtjad:

3-lambiline patareivastuvõtja. T. 10.

2- „ võrkvastuvõtja vahelduvvoolule. T. 121 W.

Philips muusika-kapi sisseehitatud elektri grammofoni seadega.
 Philips lühilainevastuvõtja.
 Philips kantav vastuvõtja sisseehitatud valjuhääldajaga ja raamantenniga.
 Philips raamantenn.
 Seeria Philips valjuhääldajaid.
 Seeria Philips moodsaid lampe.
 Seeria Philips saatelampe.
 Philips grammofoni elektri membraane.
 Mitmesuguseid Philips õgvendajaid.
 Mitmesuguseid Philips võrkanooide.
 Philips transformaatoreid.
 Philips jõukõvendajaid ja kõvendusseadeid.
 Philips heli-valgusseadeid.

K o h t Nr. 10.

TARTU TELEFONI VABRIK A/S.

Tartu, Puiestee 9/11.

3-lambiline võrkvastuvõtja „Nadir Luxus 3 W“
 3- „ patareivastuvõtja „Nadir Luxus 3 B“
 3- „ patareivastuvõtja „Elektra 3 B“
 4- „ võrkvastuvõtja „Rektor 4 W“
 5- „ võrkvastuvõtja „Telux 5 W“
 Salong valjuhääldajad.

K o h t Nr. 11.

H. LUIK'i RAADIOOSAKOND.

Viljandis, Lossi t. 16.

4-lambiline patareivastuvõtja
 Tüüp „W. L 4“
 4- „ patareivastuvõtja
 Tüüp „Phenix 4“
 4- „ võrkvastuvõtja
 Tüüp „W. L 41“
 4- „ võrkvastuvõtja
 Tüüp „W. L 42“
 4- „ võrkvastuvõtja
 Tüüp „J P 42“
 Ideaalne „v a r i v õ r e“ poolide komplekt lühi- ja pikka-
 dele laintele. — Tüüp „W. L 4“.

Koht Nr. 12.

KLUGE & STROEHM RAAMATUKAUPlus.

Tallinn, Pikk 9.

Raadiokirjandus.

Raadio õppe- ja käsiraamatud.

Raadio ajalehed ja ajakirjad.

Koht Nr. 13.

O/ü. „RAADIO RINGHÄÄLING“.

Koht Nr. 14.

„RAADIOLEHT“.

Tallinn, Pikk 40.

„Raadioleht“ — 1927., 1928., 1929., 1930. ja 1931. aastakäigud ja üksikud numbrid.

„Raadioharrastaja tähtraamat-käsiraamat“ 1930. ja 1931. a.

E. Tomingas — „Raadioaparaatide vead“.

A. Kangro — Raadio vastuvõtja vooluallikaid.

Gori karrikatuuride ja vestete koguteos „Knock-out“.

Koht Nr. 15.

A/S TORMOLEN & Ko.

Tallinn, Harju 37.

Oma tööstuse saadusi:

„Toko 3“ kolmelambiline patareivastuvõtja.

„Toko 3“ sama ühes sisseehitatud valjuhääldajaga.

„Toko 4“ neljalambiline nõitrodüün.

„Toko“ sama, sisseehitatud valjuhääldajaga.

Valjuhääldajaid oma tööstusest.

Esindusi.

Loewe tehaste saadusi:

Loewe 3-astmelised vastuvõtjad.

Samad ühes sisseehitatud valjuhääldajaga.

Loewe 2H3N 5-lambiline vastuvõtja.

Loewe valjuhääldajad, grammofoni elektri membraanid, plokid, takistused, hääletugevuse regulaatorid jne.

Ideal-Blaupunkti tehaste saadusi:

Ideal-Blaupunkt valjuhääldajad.

Ideal-Blaupunkt valjuhääldaja süsteemid.
Valjuhääldaja süsteem 66 R ühes schassiga.
Uudis valjuhääldaja süsteem 100 U ühes shassiiga.
Ideal-Blaupunkt neljalambiline varivõre võrkvastuvõtja.
Grammofoni elektri membraanid.
Võrgu segamiskõrvaldajad.

Schaub tehaste saadusi:

Viielambilised varivõre võrkvastuvõtjad.
Samad ühes ergutusvoolu allikaga dünaamilisele
valjuhääldajale.
„ ühes sisseehitatud dünaamiliste valjuhääldajatega.
„ kabinett kastis.
„ ühes sisseehitatud elektri-grammofoni seadega.
Dünaamilisi valjuhääldajaid.

Lorenz tehaste saadusi:

Lorenz L 231 penthood vastuvõtja ilma ja sisseehitatud
valjuhääldajaga.
Lorenz L 3231 kolme varivõrelambiga vastuvõtja.
Lorenz L 204 varivõre neljalambiline võrkvastuvõtja.

Telefunsen tehaste saadusi:

3-lambilised vastuvõtjad 230 W ja 230 G.
4-lambilised vastuvõtjad 340 W ja 340 G.
Telefunken valjuhääldajaid.

His Master's Voice tehaste saadusi:

Raadio-grammofonid.
Raadioaparaadid ja valjuhääldajad.
Pfalzgraf akkud.
Zeiler anoodpatareid.
Grammofonid: Carl Lindström, Beka & Parlo-
phon ja His Masters Voice.

AMATÖÖRID :

K o h t N r . 8 .

BRUNO H. SILD.

Tallinn, Paldiski mnt. 31—2.

- 1) Farrand-induktor valjuhääldaja süsteem ühes shassiiga.
- 2) Balanseeritud magnetsüsteem ühes shassiiga.
- 3) Grammofoni elektrimembraan (Pick-up).

BRUNO H. SILD ja VOLDEMAR MÄNNIK.

Tallinn, Paldiski mnt. 35—5.

- 1) 3-astmeline võrkvastuvõtja vahelduvvoolule; 1 k.-sag. vari-võre — varivõre audion ja kaks RE 604 pushpull. Audion ja lõppaste on lülitatud Loftin-White printsiiibil.
- 2) Elektrodünaamiline valjuhääldaja ergutusega — kastis.
- 3) Dünaamiline valjuhääldaja permanent magnetitega.

ED. KASK.

Salla p.-ag.

Muusika kapi — kokku ehitatud raadiovastuvõtja, valjuhääldaja, aparaadi vooluallikad, grammofoni mehanism ja heli-plaatide ruum.

NIKOLAI VAINO.

Koppel, Bekkeri tehas, maja 9—17.

- 1) 1 mikrodüün detektorvastuvõtja.
- 2) Ühte puksi monteeritud detektorvastuvõtja.

L. VEDRU.

Nõmme, S. Pärnu mnt. 86—5.

- 1) Kuumustraataimpermeetrid.
- 2) Lühilaine vastuvõtja. (Skeem avaldatud „Raadioleht“ nr. 38, 1931.)
- 3) Pikalaine võrkvastuvõtja 4-lambiline.
- 4) Kristalliga kontrollitav lühilaine saatja 4-ja astmega.

TOMAS NEUDORF.

Nõmme, Kivimäe, Raudtee tän. 134.

1 lühilaine vastuvõtja 3 lambiga. (1 kõrgesagedusastmes vari-võrelamp, teised harilikud lambid.)

EDUARD NORMAN.

Paide, Pikk tän. 15.

4-lambiline patareivastuvõtja „Pioneer“.

AUG. KANGRO.

Tartu.

3-lambiline audion võrkvastuvõtja. (Ehitatud „Raadiolehes“ ilmunud skeemi järele.)

URANIA

**MOODSAIM JA SUURIM
PATAREIDE TEHAS
BALTI RIIKIDES**

ELEKTRO-KEEMIA TÖÖSTUS

URANIA

**VALMISTAB VÕISTLEMATA
HINDADEGA KINDLAS
HEADUSES IGASUGUSEID**

**ANOOD-,
TASKULAMBI,
KAST- JA PULK**

PATAREISID

**IGA URANIA
ANOODPATAREI
ON PROOVITUD
JA PLOMBEERITUD**

Raadio

Jns. A. Sõdrus

Iga leutise viimistlemise ja töölerakendamise tempo määrab peamiselt see asjaolu, kuivõrra laiaulatuslikult on võimalik teatud leutist praktikas rakendada; kuivõrra ta suudab panna liikuma kapitale ja huvitada ning oma arendamiseks kaasa tõmmata laiu hulki. Suurem osa leutistest on oma algpäevil väga väheseid suutnud kõita ja ligi haarata, mille tõttu neid on viimistletud kitsamas ringkonnas, peamiselt laboratooriumides, mis nendele ettekirjutanud aeglase arenemistempo.

Raadio sellevastu on juba, alates oma algpäevist, suutnud võita palju poolehoidjaid, kellel on usku tema suurde tulevikku. Sellepärast puudubki raadiol tema looja — isa. Õieti — neid on seevõrra palju, et neist ainult väheseid tuntakse.

Heinrich Hertz, Guglielmo Marconi, Lee de Forest ja veel paljud teised meile tuntud isikud on raadio arengule kahtlematult väga palju kaasa aidanud, kuid siiski on väga palju neid, kelle nimed meile vähetuntud või hoopis tundmatud, kuid kellele võlgneme tänu, et tänapäeval võivad raadiot kui viimistletud tehnilist seadeldist kasutada paljud miljonid inimesi.

Jälgides raadio kiiret arengut, tõuseb tahtmatult küsimus, millega on nii suur huvi põhjendatud? Milles peitub see tõukejõud, mis on suutnud nii paljusid ühes suunas tööle rakendada?

Näib, et see on inimkonna ürgvana tung — võita kaugusi; püüd kiskuda end lahti ruumist, muuta kiiremaks elu tempo. Viimasel ajal on sellel alal õige suuri tagajärgi saavutatud. Kaugused, millede vallutamine varem nõudis kuud ja aastaid, on praegu ületatavad päevade ja nädalate vältel. Siiski pole liiklemises veel kaugeltki saavutatud kiiruse võimalikku maksimumi. Pealegi on liiklemisvahendid veel küllaltki otstarbekohatud ja mitte alati ning kõigile kättesaadavad.

Siiski on ala, kus kasutatakse suurimat kiirust, mida teadus seni üldse tunneb. See on raadio. Elektromagnetiliste n. n. raadiolainete levimiskiirus on seevõrra suur, et näiteks Tallinnast gongilöögina antava ajanäitaja õienduse järele oleks võimalik võrrelda ja täpsustada ajanäitajaid mitte ainult Eestis, vaid terves Euroopas, kui päike, mille liikumise järele harilikult ajanäitajad seatakse, ei liiguks seevõrra aeglaselt, võrreldes raadiolainete levimiskiirusega.

Nii mõnigi lühilaine amatöör on ajast näilise ettetõttamisega püüdnud endale valmistada väikest nalja, jälgides kuud tema rännakul. Selleks astub amatöör lühilaineseade abil ühendusse mõne kaugelasuva amatööriga, kus kuu parajasti

tõuseb ja laseb endale kirjeldada kuu tõusu. Vastavalt kuu liikumisele astub amatöör järkjärgult ühendusse ikka lähemal-asuvate amatööridega, lastes endale pajatada kuu tõusust mitmesugustes kohtades, kuni kuu viimaks ilmub väljakutsuva amatööri oma silmapiirile. See väike ajast ettetõttamise nali näitab kuivõrra suurt kiirust on võimalik saavutada keskustelus — isegi maakera tiirlemiskiirus on sellega võrreldes väike. Eesti amatööri poolt väljasaadetud signaal jõuab Ameerikasse või Austraaliasse ainult mõni sajandik sekundit hiljem. See on kiirus, millisest suuremat vaevalt suudame kujutada ette. Meie maakera piirkonnas ei näi olevat suurema kiiruse järele üldse praktilist vajadust.

Kahjuks ei saa meie küll terves omas materjaalses koosseisus väljasaadetud signaalidega kaasa lennata. See võib olla on paljudegi unistuseks, kuid kes suudakski rahuldada inimese rahutu ja alatiselt otsiva vaimu kõiki soove.

Raadio ei taotlegi niisuguseid utoopilisi sihte. Temal on hoopis teised palju tähtsamad ja reaalsemad ülesanded, mida ta ka täita suudab.

Kõikidele vastuvõtmiseks määratud helide ruumi paiskumine — ringhäälingu talitus — pakub meile juba tänapäeval võrratult palju. Asjata oleks tänapäeval rääkida ringhäälingust kui äraarvamata suurest kultuuritegurist isiklikus elus. Ühiskonna elus pole tema tähtsus sugugi väiksem. Kõigepealt on ta purustanud kauguse ehitatud vaheseinad linnade ja maa vahel, võimaldades ka kõige kaugemais ja ligipääsematus kolgastes nautida kultuurihüvesid ja harrastada endaarendamist. Veel rohkem — ta on mahakiskunud aastasadade ja aastatuhandete vältel püstitatud umbusalduse hiigelmüürid riikide vahel. Viinud rahvusi üksteisele lähemale, võimaldades neil vastastikku tutvuda üksteise väärtustega ja puudustega, võimaldades seega õiglasemat vastastikust hinnangut. Ta on aidanud kaasa rahvastel tõsiasjani jõudmises, et ka riigid ei saa alati ainult oma huvisid silmas pidada, et ka igal rahvusel ja riigil — olgu ta nii võimas ja rikas kui tahes — on vaja teist. Ta on süvendanud rahvais tõsiasja, et mitte vägivald, sõda riikide vahel pole selleks ainukeseks ja kõige paremaks ajajooksul tekkinud lahendamise abinõuks.

Ülesannetest tingituna areneb raadiotehnika väga kiiresti, mille tõttu tema, praegusest seisukorrast ülevaate saamine on raske. Kahtlematult osutub näitus üheks paremaks vahendiks, kus hulkadel on võimalik heita pilku senistesse saavutustesse. Jääb ainult soovida, et käesolev näitus hästi korda läheks.

Raadio — inimese kuues meel

Tema eest tuleb vaid paremini foolitseda

Meie läheme vanemaks ja targemaks ning samuti ka raadio. Aina võtab võimet juurde. Eluga on asi koguni nigelam: kaldub pikapeale vananemisele ja läheb kiduraks, kuid raadio elab meist üle. Aasta edasi ja samm paremuse poole. Raadioga on tänapäev samane lugu kui aastat 40—50 tagasi ajalehega. Käis terve küla kohta targemal ja jõukamal peremehel ajaleht ning teised naabrimehed käisid aupaklikult kuulamas, mis leht teab Türgi sõjast, või jälle hiljem, — mida kuulda buuri sõjast või Hiina pokserite mässust. Ajalehega talu peeti au sees. Terve vald rääkis lugupidamisega, et näe, Aia Jakob loeb C. R. Jakobsoni „Sakalat“. Küll on inimesel ikka nupp, mis selle tarkuse kinni võtab!...

Raadiotaluga näib tänapäev lugu umbes võrdne ärkamisajale. Harilik igapäevane tööinimene kuuleb ainult naabrimehe juttu või mõne kihundaaja kõnet valimiseelsel miitingul, vahest ka õpetajat kantelist, aga kaugemale mitte märki. Viiest meelest enam uuemal ajal ei jatku. Kuuenda, raadiomeelega aga laiutab inimene hoopis kaugemale. Tuleb tahtmine, laseb endale kuulda kas või Venemaa diktaatori, Stalini kõnet, ehk koguni võtab heaks paavsti õnnistuse sõnad. Pole suurt vaeva kuulda Maksim Gonkit ennast, kelle kuulsat näidendit „Põhjas“ mitmel puhul oleme imetlenud. Mõnikord kuuleme, mis juttu ajab näit. Saksa riigikantsler või Prantsuse välisminister. Ehk võtame lähemad maised huvid. Kaugemalt maanimene kavatseb linna sõita ühte vekslit käiku laskma. Ent õhtul enne seda kuuleb raadio kaudu, et pangal pandud ukSED kinni. Tuleb sõiduga paar päeva viivitada. Peaasi, et tead, kuidas lood on.

Oleme nüüd suurema või pisema eluõnnega jõudnud neljanda raadionäituseni — nii kuidas kellelgi elus on vedanud. — Inimesed on ju kõik hullupööra ühesugused, nagu viiekopikalised vaskrahad, — väidab Maksim Gorki. — Vahe ainult selles, et mõni rohkem kulunud kui teine. Kuid need sõnad olid öeldud vanal tsaariajal, ammu enne raadio tulekut.

Kuid raadio kasutamise juures peame endale tegema vähe kõvemat kriitikat ja andma endale noomituse, et oma raadio seadete eest nii mannetult ja nigelalt hoolitseme. Kõigepealt välised raadio sisseseaded. Vaatame pealinnas ringi. Kui armetult vähe leiame siin hästi ja asjatundlikult ehitatud

antenne ja maaühendusi. Võib öelda kümme-kond antenni terve linna kohta, mis rahuldavad asjatundja silma. Needki ametlikudel hoonetel: tehnikumil, kaitseministeeriumil, nõukogude saatkonnal. Kui pole just Pühavaimu või Oleviste torni käejala juures, siis tehakse kindlasti üks viril ja armetu antenn. Tallinnas leidub ligi 10 tuhat majaperemeest ja need võiksid kindlasti omale korralikud raadiomastid ehitada, mis omale tuluks ja teistele hea vaadata. Ent katustel tolgendavad korstna lõhkujad, süllapikkused teibad, viltu ja küllakile, et häda vaadata. Antenni traat tuuakse tuppä kuidagi ümber nurga või katuse ääre alt pisikese isolaatoriga, mis niisegi ilmaga kogu antenni jõunatukese kõrvale juhib. Tulemuseks on see kibe lugu, et aparaadid aina peatumusi valmistavad ja kuigi hästi ei võta. Leidub ju meil imevähe häid 4—5-lambilisi luksusaparaate, millised võtavad ka toaantenniga.

Mitmegi maja juures ilutseb kena lipuvarras niisama uhkuse pärast, kuid raadioantenni mastid puuduvad. Ometi võib neid valmistada sama odavalt kui lipuvardaid.

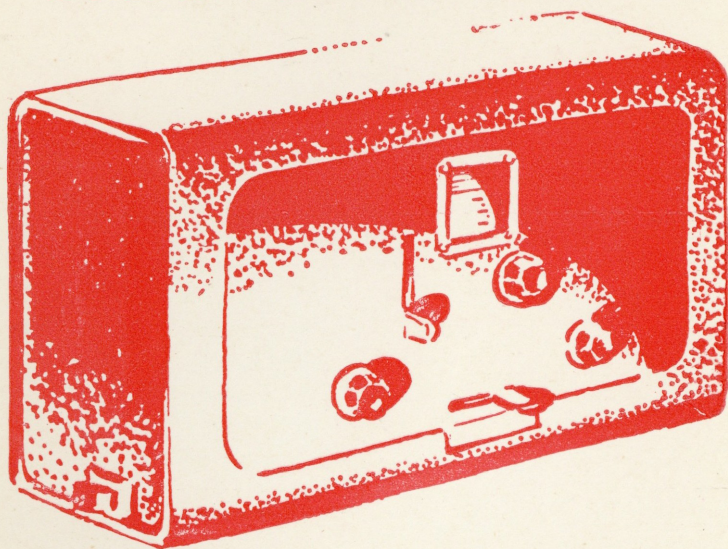
Vaatasin suvel Pärnus ringi. Terve linna kohta mitte ühtegi nägusast ja tehniliselt rahuldavat antenni, mis ületaks maapinna paarkümmend meetrit. Isegi keskkoolide antennid väljendusid allapoole kriitikat. Selle asemel aga ilutsesid mitmel pool aedades ja majade juures toredalt viimistletud kõrged lipuvardad. Nende ehitamiseks raha ja mõistust leidub.

Lipuvarda ja antennimasti kasutamist võiks väga hästi ühendada. Pole ime, kui sarnaste nigelate antennidega Pärnu kuuleb halvasti Tallinnat. Kehvalt ehitatud antenni seadeldusi näeme üle maa kõigil pool. Otse kummaline vaadata, kui hoolimatult antenne ja tema sisendust ehitatakse.

Nüüd sisemised raadioseaded. Enamik kuulajaist kohtleb raadioaparaati, nagu köögikella, et kui kord käima pandud, siis pole muud kui kergita vahest loodisid ja käib inimese põlve. Raadioaparaat nõuab aga hoolikamat käsitlust, tolmu pühkimist, puhastamist, lampide vahetamist, kontaktide puhastamist j. n. e. Eriti patustavad akude tarvitajad. Happe vahetamist iga poole aasta järele, nagu kord nõuab, toimivad ainult vähesed. Selle tagajärjel laostuvad akud kiirelt, ei pea pinget sees ja halvendavad vastuvõttu.

Raadioseadeldiste korrashoidu tuleb kõvendada. Nii et kui näituselt osta hea aparaat, siis peab oskama tema eest ka hästi hoolitseda. Nagu oma silmnägu kasime igal hommikul, nii peame vaatama ka raadioaparaadi järele. **J. P.**

Kuld raadioturul...

**Tutvuge ja veenduge raadionäitusel
meie radioaparaatide paremusis.**

- „**Nadir Luxus 3 W**“
tänavune uudis 3-lambiliste
võrkvastuvõtjate alal Hind Kr. 165.—
- „**Nadir Luxus 3 B**“
parim patarei vastuvõtja
nõudlikuile maakuulajaile Hind Kr. 120.—
- „**Elektra 3 B**“
meeldivaim patarei väikevastuvõtja Hind Kr. 60.—
- „**Rektor 4 W**“
4-lambiline võrkvastuvõtja
nõudlikule raadiomehele Hind Kr. 200.—
- „**Selux 5 W**“
raadiotehnika viimane sõna
5-lambiliste vastuvõtjate alal Hind Kr. 250.—
- Salong valjuhääldaja**
kasutamisel veendute alles kui
ilus on muusika Hind Kr. 40.—

**Meie vastuvõtjad on kroonitud 8 esimese ja vii-
mati ühe Grand-Prix auhinnaga. Soodsad ostu-
tingimused 9 kuuse järelmaksu võimalusega.**

A/S Tartu Telefoni Vabrik

Tartu, Suiestee tän. 9/11 Tel. 2-34.

Auto = Skand

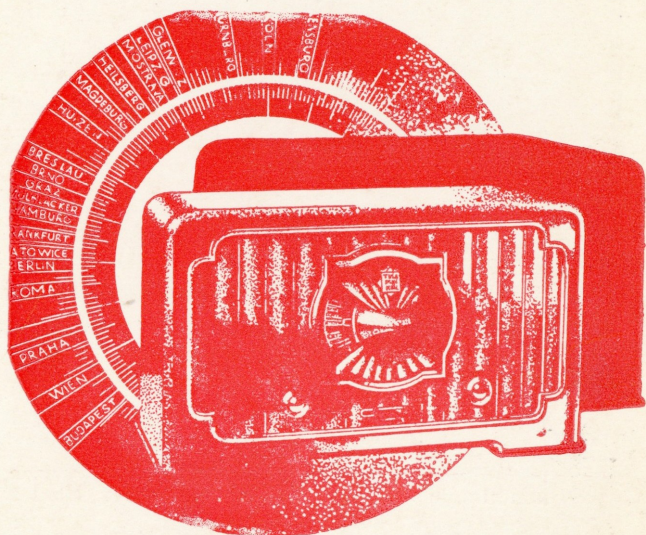

A
41972 II
126182

EELSEISVA HOOAJA :

TELEFUNKEN MITMEAHELALISTEL
VASTUVÖTJATEL

TELEFUNKEN 340 JA 230

TUTVUGE TELEFUNKEN — VÄLJAPANEKUTE GA

MOODSAMAD KAUGE VASTUVÖTJAD
VAHELDUV JA ALALIS — VORGUVOOLULE

Saadaval: A/S TORMOLEN & Ko, Tallinnas, Harju 37
K/M V-d PRÜÜS, Tartu, Kaubahoov 20/21
ja kõikides teistes paremates raadiokpl.

Telefunken osakond Eestis: TEHNIKA BÜROO
H. OESTERLEIN, Tallinn, Vene 11
TELEFON : 428-03

VANEMAID KOGEMUSI
MOODSAMAIKONSTRUKTSIOONE

TELEFUNKEN